

Antallról, ismét

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 48. szám, 2022. december 2.

A közelmúlt történetét is tárgyilagosan és mély átérzéssel bemutató történész, Pritz Pál írta Antall Józsefről, hogy „olyan életművet hagyott hátra, amelyet nagy hiba lenne elfeledni, becsméréseknek, leszólásoknak átengedni...” (*Antall József politikai nézetei*, in: *A relativizálás elfogadhatatlansága. Hazánk és a nagyvilág. Újabb tanulmányok*, Nemzetközi Magyarstudományi Társaság, Budapest, 2016, 243. o.). Épp ezt teszi az Antallt a háryjánosok sorába illesztő Eörsi László, és forrása, Révész Sándor („Antall sok mindent csinált a forradalom idején, és nem másnak, csak neki volt kevés, amit tett, ezért hazudott [sic! – JG] hozzá”). Erős és méltatlan szavak, ezért tartottam kötelességemnek vitacikkben válaszolni.

Meggyőző, hogy 1956. október 6-án volt hivatalos megemlékezés a Batthyány-örökmécsesnél, és azon nem volt ott Antall, de ez nem zárja ki, ahogy írtam, hogy „*diákjaival, talán néhány barátjával elment az örökmécseshez és ott pár mondatban elmondta gondolatait Aradról és a mártír miniszterelnökről*”. Antall (és O'sváth) nem azt mondta, hogy egy Kereszténydemokrata Pártot alapítottak, hanem egy olyan felfogású ifjúsági szervezetet, feltételezhetően néhány barátjukkal. (Én ezt már a 60-as években hallottam.) Sem Antall, sem én nem állítottam, hogy Antall nemzetőrcsoportja fegyveres harcban vette birtokba a Kiszgazdapárt egykori székházát, de tény, hogy a visszavétel megtörtént, és fegyveres őrség védte azt. Az ifjú Antallnak a forradalom idején tanúsított magatartásáról beszámol Debreczeni József Antall-életrajza (28–31.). Az Állambiztonsági Levéltárban magam is olvastam a Somlóvidéken (Doba, Borszöröcsök, Devecser) mondott „lázító” beszédeiről a kihallgatott gazdák tanúvallomásait.

Az egyetlen lényeges kérdés, hogy Antall fogalmazta-e meg a november 16-i tárgyalásokra készített kisgazdatervezet szövegét. Vitacikkemben megírtam, miért reális feltételezés, hogy az 1945-ös koalíció valamilyen fölélesztéséről Kádárral tervezett tárgyalásra készített szöveget a remek íráskészségű 24 éves fiatalember, apja egyfajta titkára öntötte formába, és nem „a nagy öregek” szövegezték.

Nemcsak a kegyelet mondatja, de a tények sem támasztják alá a lealacsonyító kifejezéseket. A rendszerváltoztató Antall lépései és beszédei az 1956-os forradalom alatti magatartásából eredtek.